

درس سوم هوشیاری

تاریخ ادبیات: واعظ کاشفی کمال دین حسن بن علی بیهقی سبزواری واعظ، ملقب به واعظ و نویسنده و دانشمند معروف بود. وی در علوم دینی و معارف الهی و ریاضیات دست داشت. از آثار «فتوّت نامه ی سلطانی و روضة الشهدا، انوار سهیلی است .

واژگان بند اول: «پیوسته: همیشه» «قصد: تصمیم، نیت» «باز: پرنده ای شکاری با چنگال های قوی»
کمند: طناب، بند، ریمان

جزوه درس به درس فارسی ششم سال تحصیلی ۴۰۳-۱۴۰۲ استان البرز خانم مهرانی

فرود: پایین / فرود ≠ فراز / کلمات هم خانواده: قصد، مقصد، قاصد، مقاصد، مقصود

بند دوم: اتفاقاً: از قضا، ناگهان / مَلِك: پادشاه / تاخت: اسب را به حرکت درآورد

جدا افتاد: جدا شد / اتفاقاً: از قضا، ناگهان / در پی: به دنبال

باد به گرد او نمیرسید: کنایه از بسیار تُند و سریع حرکت میکرد.

آهو را نیافت: آهو را پیدا نکرد.

بند سوم: جام: ظرف کوچک برای نوشیدن آب / آزرده خاطر: رنجیده، دلتنگ، ناراحت

می پیمود: طی می کرد / دامان کوه: دامنه کوه / زلال ≠ کِدر، تار و تیره / هلاک کرد: کشت

مالا مال: پر - مرکب: آنچه بر آن سوار می شوند ملامال ≠ خالی

بند چهارم: بی درنگ: تُند، فوری بی درنگ ≠ درنگ، با تاخیر

بند پنجم: مَجَال: فرصت - مَنَبِع: سرچشمه، - فرود از: پایین بیاور

بند ششم: رکاب دار: پیاده ای که همراه سوار، راه میرود

بند ۷: سراسیمه: آشفته، با عجله عَرَض: گفتن، بیان کردن

بند ۸:

بند ۹: آه سرد: آه و ناله ای از سر ناامیدی / بی جان کردم: کشتم / افسوس: ناله و آه

مفهوم و پیام درس هوشیاری: همانطوری که از اسم درس مشخص است، تاکید درس بر بر دانایی و هوشیاری انسانها است. قبل از انجام هر کاری باید فکر کنیم و بدون فکر هیچ کاری را انجام ندهیم. اگر پادشاه ابتدا فکر می کرد خشم خود را کنترل میکرد و بر آن مسلط میشد باز رانمی کشت و بعد از آن غم و غصه نمی خورد و اندوهگین نمی شد. انسانهای دانا ابتدا فکر می کنند و سپس تصمیم می گیرند.

دانش زبانی هجا یا بخش که در سال اول ابتدایی با آن آشنا شده اید مقدار آوایی است که دهان می توان با یک بار باز شدن آن را ادا کند. هجا از واج پدید می آید و واج کوچکترین واحد آوایی زبان است و سبب می شود معنای دو واژه متفاوت باشد. در زبان فارسی ۲۹ واج داریم.

واجهای زبان فارسی به ۲ دسته تقسیم می شوند.

مصوت: در زبان فارسی ۶ مصوت داریم .:

مصوت کوتاه: «آ-ا-أ» / «مصوت بلند «آ-او-ای»

صامت: بقیه واج های زبان فارسی صامت نامیده می شوند. مانند «ب-د-ف و»

از ترکیب صامت و مصوت کلمات ساخته می شوند.

کلمات یک بخشی یا یک هجایی مانند: گُل-سَر-دِل-رفت

کلمات دو بخشی یادو هجایی مانند: رفتن-دل-دار-گل کار

کلمات بخشی یا ۳ هجایی مانند: گل کاری- رفتنی

قالب شعر: مثنوی بخوان و حفظ کن: سخن

تاریخ ادبیات: نظامی گنجوی از بزرگترین و شناخته شده ترین شاعران فارسی زبان است. به دلیل نقش مهم نظامی در داستان سرایی ادبیات فارسی، روز ۲۱ اسفند را در تقویم رسمی ایران به بزرگداشت او اختصاص داده اند.

معنی شعر

باین که سخن مانند آب با طراوت است اما درست آن است که کمتر حرف بزیم. لطف: طراوت/ صواب: درست

بیت ۲: اگرچه آب، صاف و گوارا است، زیاد خوردن آن، سبب آزرده گی و ناراحتی میشود. زلال: شفاف/ ارچه: اگرچه

ملال: آزرده گی و دل تنگی»

کم حرف بزن اما سخنان پسندیده و ارزشمند بگو تا سخنان ارزشمند تو تمام جهان را فرا گیرد. اندک: کم

بیت ۴: به خاطر سخنان ارزشمند و پسندیده میتوان خودستایی کرد و به خودنازید چون سخن بیهوده مانند خشت

بی ارزش است که فراوان دیده میشود. لاف: دروغ سخن بیهوده/ خشت: آجر

بیت ۵: یک دسته گل خوشبو و زیبا از صد دسته گیاه بیارزش بهتر است.

پیام درس: پیام درس مصداق این جمله است اول اندیشه وانگهی گفتار یعنی اول فکر بکنند و بعد سخنانی بگویند که با ارزش است؛ زیرا سخن سبب آشکار شدنِ شخصیت انسانها میشود؛ بنابراین باید از سخنانِ بیهوده و بیارزش دوری کرد.